

Louise

Louise se ve tváři nepohnul ani sval, byla připravená.

Mladá žena zaujímala pozici na lávce nad železničním depem v Bourg-en-Bresse a netrpělivě čekala na Claudův signál. Přes optický zaměřovač pušky bez problémů rozeznávala navzdory okolní tmě postavu svého manžela, kterého všichni poznali podle čepičky, co nosil jako talisman při obzvláště obtížných akcích. Dva makisté, kteří byli s ním, právě dokončovali umístění náloží plastické trhaviny pod jednu lokomotivu. Jakmile byli hotovi, odvíjeli zápalné šňůry až k jejich úkrytu o dvacet metrů dál. Od tamtud nálože odpálí.

Výbuch měl probudit polovinu města a zasadit další tvrdou ránu wehrmachtu. Už tři měsíce makisté z Ain násobili ofenzivní akce proti okupantovi. Každý den přicházely nové útoky v jiné oblasti departementu a zpanikaření Němci se mstili místnímu obyvatelstvu krvavými represáliemi. Navzdory tomu se však obyvatelé chovali k makistům naprosto loajálně.

Přede dvěma dny, 8. dubna 1944, byla krutě popravena jedna rodina na náměstí městečka La Rivoire v okolí Champagne-en-Valromey. Němci našli kolo, o němž se domní-

vali, že patřilo jednomu makistovi, opřené o dům těch nešťastníků. Louise byla toho dne v městečku. Viděla, jak německý důstojník přinutil otce, matku a tři děti, aby poklekli vedle sebe. Důstojník se postavil za ně a vpálil každému z nich kulku do týla. Holčička se pokusila o útěk. Zasáhla ji kulka do zad a pak ji za vlasy odvlekli k ostatním mrtvolám. Těla byla potom přibita na vrata stodoly přilehlé k jejich domu a celé tři dny a tři noci vystavena pohledům všech, než dostali obyvatelé městečka povolení, že je smějí pohřbít. Navíc to kolo náleželo jednomu cestáři a Němci to od začátku věděli. Masakr měl posloužit jako zastrašovací příklad. Louise měla stále před očima tváře těch tří dětí a hřeby, které jim procházely zápěstími. Pokud měla dnešního večera střílet a prolévat krev, věděla, že to bude i její pomsta za mučedníky z La Rivoire.

Louise a její manžel byli dohodnuti, že až se přiblíží hlídka, zvedne Claude ruku a ukáže na prstech počet vojáků. Podle příkazu je měla Louise nechat, aby přišli co nejbližší, teprve potom zahájit palbu. Byla nejlepší střelkyní mezi makisty, což už prokázala a prokáže to i dnes večer. Kolik Němců už zabila? Osm? Devět? Neuměla by to říct přesně. Ale dobře si pamatovala tvář své první oběti, mladého vojáka, jemuž snad nebylo víc než dvacet. Tehdy v noci kryla Louise ze střechy obchodu s potravinami Alpská hvězda v Belley Clauda a jeho skupinu, šli tam nakoupit zásoby jídla. Vtom spatřila, jak se blíží německá hlídka. Možná si ten voják nevšiml ničeho podezřelého, možná dostal jenom v noci chuť něco zakousnout, kdo ví? Louise nečekala, až to vyjde najevo, a vpálila mu do hlavy dvě kulky. „Jedna kulka nikdy nestačí, vždycky vystřel dvakrát,“ poučil ji Claude.

Louise se zachvěla. Zvon na kostele v Bourg-en-Bresse právě odbil půlnoc. Stále měla hlaveň pušky namířenou na zásobovací vlak, ale najednou ji mimoděk napadlo, že právě dnes má narozeniny. Bude jí pětaticet. Má v tom vidět nějaké znamení? Louise nebyla pověřčivá, věřila pouze činům, tomu, co se děje tady a teď.

V zamyšlení hned nezaznamenala vrčení motoru aut, když tu uviděla obě Claudovy vztyčené ruce s pěkně roztaženými prsty. Napočítala osm. Louise okamžitě otočila zbraň napravo a sotva sto padesát metrů od sebe zahlédla hlídku. Obrněný vůz jel v čele konvoje, jeden voják byl ve věži nekrytý. Za ním jeli dva muži v sajdkáře a jedno auto s pěti muži.

Louise si počkala, až bude mít střelce u kanonu pěkně v zorném poli, a potom dvakrát stiskla spoušť. Mužem, zasaženým přímo do čela, to mrštilo dozadu. Hlídka zprudka na místě zastavila a hned nato se ozval křik. Ale Louise už znovu nabila, zadržela dech a opět vystřelila, tentokrát zasáhla řidiče sajdkáry a jeho spolujezdce. Claude a jeho přátelé využili nastalé paniky a položili nálože pod poslední lokomotivu. Potom nenápadně vystoupili ze stínu a rozptýlili se, přičemž ovšem přitáhli pozornost Němců, kteří vzápětí spustili palbu.

Makisté jim odpověděli zbraněmi, které skrývali pod pláští. Zatímco výstřely třaskaly vzduchem a osvětlovaly tmou krátkými záblesky, všimla si Louise, jak se její manžel chytil za stehno a upadl. Claude se ještě pokusil vklouznout pod vlak, ale Němci už se na něj vrhli jako draví ptáci na kořist. Bez okolků ho zvedli a donutili ho, aby si klekl. Louise tlouklo srdce jako o závod, věděla, že ho nezabijí na místě. Velitele makistů Němci jen tak ne-

oddělají, když ho můžou přimět, aby promluvil. Čekal ho výslech, mučení a nakonec smrt navzdory slibům, které mu předloží, když bude „spolupracovat“. Ale Louise jim nedopřeje čas k tomu, aby došli tak daleko. Opět doplnila zásobník a soustředila se na záměrnou přímku. V zaměřovači její pušky se objevily čtyři hlavy v helmách. Prst už položila na spoušť, když vtom kdosi za ní štěkl jakýsi povel. Ucítila na šíji chlad hlavně. Jeden voják se dostal až na lávku a teď na ni mířil zbraní a řval slova, jimž nerozuměla. Z náckovy tváře Louise vyčetla současně výraz štěstí, že se mu podařilo lapit izolovaného střelce, i úžas, že jde o ženu. A právě tomu krátkému momentu překvapení vděčila za život.

Muž jí ostře přikázal, aby pustila zbraň a zvedla se. Ve chvíli, kdy natáhl ruku, aby ji chytil za vlasy, uchopila Louise nůž, který měla v rukávu, a ze všech sil mu ho vrazila do hrdla. Voják klesl na koleno a na tváři se mu pořád zračil ten nevěřicný údiv. Pokusil se vykřiknout, ale podařilo se mu vydat jenom jakési zabublání. Hrdlo se mu naplnilo krví a vydechl naposledy dřív, než měl čas sevřít rukou rukojeť nože. Louise ho nohou odstrčila, sebrala mu zbraň a opět zaujala původní pozici.

Claude byl pořád na trati obklopený čtyřmi Němci, kteří mu prohrabávali kapsy. Nikdo neslyšel Louisino krátké střetnutí s hlídkou. Claude měl hlavu sklopenou, ale jeho žena věděla, že ji hledá. Ačkoli ji z místa, kde byl, nemohl vidět, určitě ji v tom stínu tušil, protože kývl hlavou. Louise div nevyskočilo srdce z hrudi, zacítila na ozbrojeného muže, který stál Claudovi nejbliže. Zadržela dech a dvakrát stiskla spoušť. Muž, zasažený přímo do čela, se zhroutil.

Než měli ostatní čas zareagovat, zasáhla druhého. Skupinky se zmocnila panika, Louise se zaměřila na třetího, ale ten patrně vytušil, odkud přicházejí výstřely, a vrhl se pod vagon. Claude využil zmatku, natáhl se na zem, aby se zmocnil samopalů. Jakmile ho svíral v ruce, obrátil se na záda, aby mohl pohotově čelit útoku, ale sprška nepřátelských výstřelů ho přibila k zemi. Louise zaslechla detonaci, zatímco se snažila zasáhnout vojáka schovaného pod vagonem. Neodlepila oko od zaměřovače, obrátila zbraň směrem k manželovi, ale už jen viděla, jak ho podruhé zasáhla smrtonosná salva. Vykřikla tak silně, že nepřítel, který právě vystřelil, ji okamžitě odhalil. Namířil na ni svítilnu a začal chrlit rozkazy. V tu chvíli ucítila Louise jakousi vibraci. Samopal její oběti, položený na lávce, se začínal chvět. Blížil se hukot; přijížděla další kohorta Němců. Louise by tentokrát nemohla zabít všechny. Naposledy se podívala na Clauda, jehož čepička pro štěstí ležela několik metrů od jeho těla, a dala se na útěk.

Seběhla z lávky, dostala se na hlavní silnici a tam spatřila železničáře, který jim umožnil přístup k lokomotivám. Byl zcela klidný navzdory zmatku, který kolem nich zuřil. Před chvilkou k němu doběhl Fanfan, jeden z makistů, který kladl nálože s Claudem. Fanfanovi se podařilo uniknout a ještě netušil, že jako jediný přežil.

„Nemůžete odjet v nákladáku, budou mít všude zátaras. Pojdte se mnou,“ vyzval je železničář.

Šli rychle, ale neutíkali. V dálce se ozývalo stále silnější štěkání psů.

„Co Claude?“ zeptal se Fanfan Louisy.

Jen zavrtěla hlavou. Další otázky nekladl. Nádražák dorazil ke stavení se začernalou fasádou, dvakrát zabušil na

dveře a potom ještě třikrát s delšími přestávkami. Jeho žena otevřela a beze slova je vpustila dovnitř. Železničář je zavedl až do kuchyně, kde zbytek rodiny navzdory pozdní hodině právě seděl u večeře. Babička, dědeček a sestra je sledovali pohledem, přitom stále pojídali polévku. Železničář odsunul matraci, na níž léhal pes, a objevily se padací dveře.

„Musíme varovat Chabota,“ řekla Louise.

„Určitě se ukáže zítra. Za chvíli vám dolů přinesu polévku.“

Otevřel dveře. Dřevěné schůdky vedly do sklepa. Louise šla první, Fanfan za ní a za sebou zavřel poklop. Železničář dal matraci zase na místo a sedl si ke stolu s rodinou, jako by se nic nestalo.

Louise a Fanfan mlčeli, každý ležel v jednom rohu sklepa. Německé patroly brázdily okolí, ale obyvatele nechávaly na pokoji. Přesto byl Fanfan hodně nervózní; neustále se otáčel na proleželé matraci, která mu sloužila za postel, a přehrával si v hlavě film právě uplynulých událostí. Cítil, že ani Louise nespí, jako by si ho schválně nevšímala. Od chvíle, kdy se setkali, mu neřekla ani slovo. Viděl v tom trest za to, že nechal Clauda v rukou Němců. Pravda je, že měl strach, a byl ochotný to připustit. Ano, myslel v prvé řadě na sebe, chtěl si zachránit kůži. Má za to teď platit?

Louise mu vždycky naháněla strach, od prvního dne, kdy ji viděl, a nejen proto, že byla o dvanáct let starší než on, ale hlavně proto, že se z její tváře nikdy nedalo vůbec nic vyčíst. Fascinovala dokonce i Němce. Vzpomínal si, jak ji jednou u silničního zátarasu prohledával mladý voják, a ona měla kolem pasu ovinuté rádiové součástky. Mu-

sel cítit, že má pod košilí kovové předměty, ale nechal ji jít. Fanfan si dlouho kladl otázku, proč asi. Možná hledal jenom pistoli; tlustý opasek nepřítáhl jeho pozornost. Nebo spěchal, aby to měl za sebou, protože už bylo pozdě odpoledne, vedro a on už předtím zkontroloval stovky osob. Ale Fanfan měl ještě jiné vysvětlení: voják se podíval Louise do očí a nehybnost jejích rysů ho přesvědčila, že by bylo lepší ji nezdržovat.

Když se Fanfan setkal s Louisou poprvé, pracovala jako ošetřovatelka v nemocnici v Nantue. Claude a on tenkrát vnikli do nemocnice, potřebovali odtamtud odnést léky a obvazy do tábora v Morez. Právě byli ve skladu a Claude házel lahvičky a krabice do velké kabely, když Fanfan zaslechl na chodbě nějaký hluk. Se zbraní v ruce otevřel dveře a oba uviděli tuhle ženu s tváří madony a nevyzpytatelným výrazem, která jenom suše poznamenala: „Mohli jste mě o to požádat. Ušetřili byste si čas.“

Nedodala ani slovo a zavedla je do jiného sálu, kde byla uskladněna silná analgetika, dokonce jim je sama dávala do tašky. Když odcházeli s mnohem většími zásobami, než doufali, obrátil se Claude k Louise a řekl jí: „Proč nejdete s námi? Vy byste si taky ušetřila čas.“

Fanfan by byl přísahal, že tři vteřiny předtím, než uslyšel z Claudových úst tuto větu, neměl ponětí, co řekne. Přišlo to samo od sebe, protože to byla ona, protože to byl on. Louise Clauda chvilku tiše pozorovala, potom si sundala čepičku a šla za nimi. A tak všechno začalo, tenkrát v noci 10. listopadu 1942 v nemocnici v Nantue. O dva měsíce později poslal Claude pro starostu, který je na statku v Morez oddal. Louise nebyla věřící a odmítla církevní sňatek. Fanfan šel za svědka Claudovi, Étienne Louise.

Nevěděl, odkud pochází, ani jestli má v kraji příbuzné. Nikdy o nich nemluvila.

„Nezazlívám ti to, opravdu ne.“

Fanfan ztuhle zkroucený na své matraci si uvědomil, že na něj Louise právě promluvila. V přítmí uhodl, že se na něj dívá, vlasy má rozpuštěné, takže nevypadá tak přísně.

„Myslíš si, že ti vyčítám, co se stalo s Claudem,“ pokračovala. „Ale není to pravda. To já jsem vás měla krýt a nebyla jsem dost rychlá, všechno je moje vina. Pokus se teď usnout, zítra je taky den.“

Zítra je taky den. Téhle ženě právě před očima zabili manžela, měla kvůli tomu výčitky a šířal ji pocit viny, a přesto dokázala vyslovit: Zítra je taky den... Ačkoli se stále tvářila neproniknutelně, jako by nic necítila, milovala Clauda víc než svůj život a jeho smrt ji krutě poznamenala. Přesto tu seděla úplně klidná a dokonale se ovládala. Fanfanovi bylo pouhých třiatdvacet let, ale pochyboval, že ještě někdy v životě potká tak výjimečnou osobnost, jakou je Louise Desfontainesová.

Budoucnost mu dá za pravdu. O tři dny později pře-kvapila Fanfana na pláni Hotonnes, když se vracel do odloučeného tábora v Abergement, hlídka wehrmachtu. Němci ve snaze prokázat svoji akceschopnost mu setnuli hlavu stejně jako pěti dalším makistům, kteří byli toho dne spolu. Louise opustila Francii den předtím a nikdy se neměla dovědět, že se Fanfan přidal ke Claudovi na dlouhém seznamu mučedníků z Valromey.

* * *